

A MANERA DE TASCÓ

Bezsonoff i el 'chihuahua' de Chandler

L'autor de Perpinyà tria una actitud davant de l'educació, la literatura i la vida

VICENT ALONSO | 24 OCT 2012 - 20:23 CET

Archivado en: Catalán Idiomas Literatura Lengua Cultura

L'escriptor Joan-Daniel Bezsonoff.

En una entrevista publicada en *Lire, le magazine des livres*, Daniel Pennac, fa ja uns quants anys, a la pregunta “Per què si estimeu Shakespeare, Stevenson, Hardy, Tolstoi i Dostoievski, us llançàreu en algun temps a escriure novel·la policíaca?”, l'autor de *Comme un roman* respongué més o menys: perquè volia escriure novel·les que estalviaren llargues descripcions i tediosos desenvolupaments psicològics. Pennac, com a exemple d'aquesta economia essencialista de mitjans,

esmentava el cas d'una novel·la de Raymond Chandler en què, encarregat el protagonista d'entrevistar una estrella del cinema, truca a la porta de sa casa i entra al saló. En aquest moment precís, assenyalava Pennac, l'autor d'un tipus de novel·les determinat dedicaria una quinzena de pàgines a descriure la paradoxa de l'estrella que es pregunta si la gent l'estima per ella mateixa o per la seua bellesa, o pels seus diners; i que, en no poder resoldre l'enigma, caurà ben segur en una profunda depressió, enganxada a la coca i a un pas del suïcidi. Chandler, tanmateix, escriu simplement: “La moqueta era tan gruixuda que un *chihuahua* distret s'hi podria perdre fins a la depressió nerviosa”.

He recordat la referència a Chandler mentre llegia *Les meues universitats*, de Joan-Daniel Bezsonoff (L'Avenç, 2012) perquè en una d'aquelles innumbrables anècdotes que defineixen la memòria dels seus anys d'estudis al Liceu Masséna de Niça, on Bezsonoff preparava l'accés als estudis de l'École Normale Supérieur, Jean-Christophe, un amic del liceu, lletraferit també, li va resumir l'essència de l'estil amb unes quantes paraules: “Quan Juli Cèsar havia passat el Rubicó, Ciceró havia escrit una desena de pàgines on denunciava aquell crim nefand. Cèsar, en canvi, va escriure: ‘L'endemà érem a Ravenna’.” Potser hi ha més d'un motiu per a posar en relació

Bezsonoff amb Pennac, però apunte només que, a més de gaudir de les contalles divertides d'aquest nou llibre de records de l'escriptor de Perpinyà, el lector faria bé de gratar-ne la superfície per si de cas, més o menys amagats, hi ha fruits tan saborosos o més. A mi, si més no, ja la lectura d'*Una educació francesa* em va fer veure que la seua prosa autobiogràfica no es deixa reduir a una col·lecció d'acudits vitals. Ací també, fet ben natural, figuren els professors, i generalment en sentit ben negatiu. Però, una capa més endins de la crítica al sistema educatiu francès i dels qualificatius a la incompetència d'alguns docents, hi ha la tria d'una actitud determinada davant de l'educació i, amb més interès encara, davant de la literatura i de la vida. La professora Mounard, per exemple, a qui endossaren el malnom “le

Les afirmacions de Bezsonoff contra l'estil obscur o la grandiloqüència confirmaran a molts les seues creences

degré zéro de l'écriture", tenia la mateixa sensibilitat que "un escamot de borinots"; el professor Arnaud Villani, "que aclucava els ulls com un mainatjó que treu mal a fer caca", no era més que "un marxant de tinta" que amagava la seua ignorància darrere d'una grandiloqüència pretensiosa; o la professora Biscarra amb la seua "tosquedat de pingüí malamorós" que l'autor contraposa a la història novel·lada que havia après en les descripcions de la guia verda Michelin. Certament, tots són exemples de paradigmes ben coneguts, però és difícil veure-hi, en cada una de les crítiques, els valors que les sustenten. No debades propose fer el pas des d'ací fins a l'assumpte estètic —i, per què no, ètic— de la contenció, com ens suggerien els casos citats de Chandler i Cèsar. Les afirmacions de Bezsonoff contra l'estil obscur o la grandiloqüència confirmaran a molts les seues creences. Potser també provocaran exercicis d'autocrítica en d'altres. No debades la contraposició "senzillesa-hermetisme", que és una altra manera de formular-la, ha recorregut i recorre encara el panorama de les lletres. L'atractiu dels records universitaris de Bezsonoff té molt a veure també amb aquestes qüestions d'estil. És a dir, m'atrau el seu desordre expositiu, subterràniament dirigit als assumptes clau que travessen el llibre. M'atrau la seua desimboltura en el tractament de qüestions literàries de pes, la seua naturalitat a l'hora de criticar el marquès de Sade o, a propòsit d'*Els falsificadors de moneda*, d'André Gide, la plaga de novel·listes que sacrifiquen una manera de contar senzilla al fet de demostrar la seua intel·ligència. I per això mateix m'atrauen els seus "coms". Si el *Holzwege* de Heidegger "és un pensament mineral, sòlid, com un concert de Bach", i sempre torna a les novel·les de Montherlant "com un exiliat que no ha oblidat un petit jardí embardissat al seu vilatge", la seua passió per Valéry Dorne, una companya d'aquells anys, és descrita finalment com una simple amistat, tan "fràgil com unes notes de jazz". Potser la mateixa fragilitat del *chihuahua* de Chandler.